

استیفای حقوق تار و پود در رفته!

سمیه محمدنیا **حنایی**- بیشتر خانواده ها ترجیح می دهند در انتهای سال که فصل خانه تکانی است، قالی هایشان را برای شست و شو به قالی شویی ها بسپارند تا از تمیزی عمقی آن ها نیز خیال شان راحت شود اما در این بین کسانی هم هستند که خارج از فصل قالی شویی در هر موقع از سال که احساس نیاز می کنند، قالی های شان را به قالی شویی می سپارند. شاید در نگاه اول با توجه به جنس و کیفیت قالی، قالی از آن دسته چیزهایی به نظر آید که اصطلاحاً مرگ ندارد و به این راحتی ها خراب نمی شود. به همین دلیل بسیاری از خانواده

ها در انتخاب قالی شویی برای فرش های شان خیلی وسواس به خرج نمی دهند و با یکی دو تا تلفن و مشورت گرفتن از دوست و فامیل یا نگاه سرسری به تبلیغات جراید، فرش های شان را که حالا خیلی هم گران شده، به قالی شویی می سپارند. اما گاهی قالی ها در حین عملیات شست و شو و خشک شدن دچار آسیب دیدگی می شوند که در بیشتر مواقع قابل جبران هم نیستند. مهم ترین این مشکلات عبارت است از مفقود شدن قالی، تغییر رنگ قالی، پارگی قسمتی از قالی، در رفتن تارها از حاشیه فرش، خارج شدن تارها از وسط فرش و.... حال سوال این جاست که آیا می توان خسارت تمام موارد گفته شده را گرفت؟ پاسخ به این سوال بیانگر یک شرط اساسی است که قالی

شویی که شما او را استفاده کرده اید مجوز رسمی از اتاق اصناف داشته باشد. در غیر این صورت مرجعی برای حمایت و پشتیبانی از شما در استیفای حقوق تان وجود ندارد و شما باید به عنوان یک شخص حقیقی از مراجع قضایی پیگیری حقوق تان شوید که رسیدن به آن با هزار اما و اگر همراه است. چنان چه قالی شویی مجوز داشته باشد، با اعلام شکایت شما، کارشناسی برای بررسی صحت و سقم مسئله به منزل شما مراجعه می کند و نظر خود را به شما، قالی شویی و اتحادیه ابلاغ می کند. در صورتی که قالی شویی مقصر شناخته شود ملزم به پرداخت خسارت وارده شده به شما می شود. شماره تماس اتحادیه قالی شویی مشهد یا همان اتحادیه فرش دستبافت ۰۵۱۳۸۵۹۳۲۱۰ است.

احیای کالا برگ چرا و چگونه؟!

کوچک شدن سبد خرید مردم به دلیل تورم ۲۰۰ درصدی کالاهای اساسی در ۲/۵ سال اخیر، بازگشت کالا برگ را اجتناب ناپذیر کرده است

«بازگشت کوپن»، کلیدواژه ای است که این روزها بعضاً برای توصیف طرح تامین کالاهای اساسی در مجلس می شنویم.

طرحی که به رغم تصویب کلیات، برای رفع ابهامات و اشکالات اساسی از جمله تامین منابع و میزان تورم زایی آن، مجدد به کمیسیون های تخصصی برگشت داده شده است. اگر چه شاید برداشت برخی از کوپن، همان فضای بعد از جنگ دهه ۷۰، صف های طولانی، کوپن فروشی در برخی میادین و... باشد و همچنین برخی هم به دنبال پیگیری اغراض سیاسی خود از کنار هم قرار دادن کوپن با پولیسوم و این جور حرف های انتزاعی و روشنفکر مآبانه

بازگشت به هشتادهای سال ۹۷

طرح اخیر مجلس که کالاهای اساسی بین ۶۰ میلیون نفر از طریق کالا برگ الکترونیک توزیع شود، بیش از آن که بازگشت به دوران بعد از جنگ باشد، بازگشت به هشتادهای کارشناسانی است که تقریباً از همان اوایل ارائه ارز ۴۲۰۰ در باره ناکارایی آن در رفع معضلات معیشتی مردم ابراز نگرانی کرده بودند. به عنوان مثال روزنامه خراسان در صفحه ۹ یکشنبه ۱۰ تیر ۹۷ و در شرایطی که هنوز تورم تک رقمی بود، گفت و گوی مفصلی با دکتر احمد توکلی اقتصاددان عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام را منتشر کرده بود که به این نکته اشاره داشت. وی یادآور شده بود که حتی این نرخ تورم نیز با توجه به تورم مزمن سال های قبل از آن، برای اقشار ضعیف، تحملش بسیار مشکل است. درست مثل وزنه برداری که در رکوردگیری ابتدا وزنه های بیش از یک کیلورابه وزنه خود اضافه می کند اما بعد از مدتی، تحمل افزایش چند صد گرم وزنه اضافه نیز برایش مشکل می شود. دکتر توکلی تأکید کرده بود که عقل حکم می کند دولت سبدی از کالاهای خوراکی و حتی بهداشتی را در قالب کارت هوشمند به تهیدستان ارائه کند.

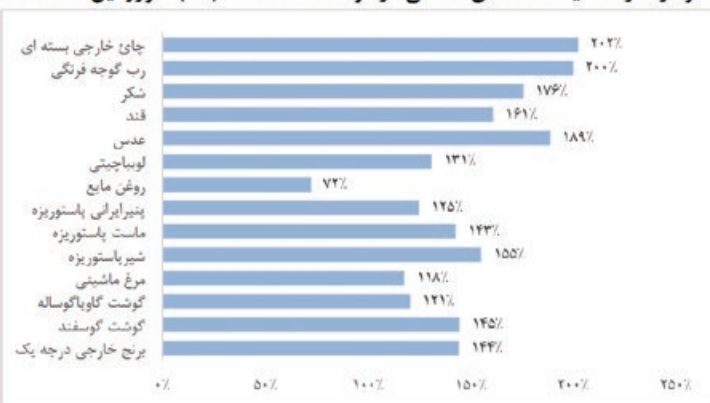
از فروردین ۹۷ تاکنون چه بلایی سر کالاهای اساسی آمد؟

قوانین طبیعی به روشنی بیان می کنند برای انجام کار، پیدا کردن نقطه اثر نیرو اهمیت زیادی دارد. با این حال، در ماجرای ارز ۴۲۰۰، حمایت از مصرف کالاهای اساسی مردم با اتکا به ارزهای ارزان ۴۲۰۰ تومانی، عملاً منجر به این شد که به دلیل گسترده بودن دامنه اقدام، متاثر شدن بخشی از تولید و جایگزینی بخشی از آن با واردات، فسادهای صورت گرفته و به خصوص کاهش درآمد های ارزی، مردم در مقابل تورم قیمتی این کالاها قرار بگیرند به طوری که قیمت کالاهای اساسی در مرداد ۹۹ نسبت به فروردین ۹۷، بیش از ۲۰۳ درصد افزایش را نشان می دهد.

از سوی دیگر این تورم لجام گسیخته، کوچک شدن تدریجی سفره کالاهای اساسی مردم را در پی داشت. به طوری که به عنوان مثال، متوسط مصرف کالاهای

قیمت کالاهای اساسی در مرداد ۹۹ نسبت به فروردین ۹۷ بین ۷۲ تا ۲۰۳ درصد افزایش را نشان می دهد. از سوی دیگر این تورم لجام گسیخته، کوچک شدن تدریجی سفره کالاهای اساسی مردم را در پی داشت که به طوری که به عنوان مثال، متوسط مصرف کالاهای اساسی منتخب در کشور در بین سال های ۹۵ تا ۹۸، عمدتاً بین ۴ تا ۲۹ درصد کاهش یافت

نمودار ۱. رشد قیمت کالاهای اساسی در مردادماه ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۷

اساسی، پوششی برای کارکرد غلط سیستم اقتصادی است اما اصل این موضوع، آن هم در شرایط اضطرار و برای اقشار هدف مشخص، چیز عجیبی نیست، بررسی ها نشان می دهد که کشورهای مختلف از جمله کشورهای پیشرفته برای تضمین دسترسی شهروندان اقشار ضعیف به کالاهای اساسی، اقدامات مشابهی انجام داده اند. نمونه بارز آن امریکا است که در آن کوپن غذا در قالب برنامه هایی به نام EBT (تا قبل از ۲۰۰۴) و SNAP (از سال ۲۰۰۴ به بعد) برای حدود ۴۲ میلیون آمریکایی (۱۲ درصد جمعیت آمریکا) اجرا شده است. مشمولان این طرح می توانند با مراجعه به فروشگاه های مجاز مورد

اساسی منتخب در کشور بین سال های ۹۵ تا ۹۸، عمدتاً بین ۴ تا ۲۹ درصد کاهش یافت. بر اساس جدول زیر، تنها مصرف مرغ در کشور، افزایش یافته که نشان دهنده پناه پرتیستی مردم به این کالا است. این جدول همچنین کاهش مصرف دهک سوم درآمدی جامعه را در نتیجه سیاست ارزی ۴۲۰۰ تومانی نشان می دهد.

آیا کشورهای دیگر هم یارانه کالای اساسی می دهند؟

اگر چه هنوز جزئیات طرح مجلس نهایی نشده است و همچنین باید گفت سیاست سهمیه بندی کالاهای

جدول ۱. متوسط مصرف کالاهای اساسی در سال های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۸ (گرم در ماه به ازای هر فرد)

سال	۱۳۹۵	۱۳۹۸	نسبت ۱۳۹۸ به ۱۳۹۵
گروه	متوسط دهک	متوسط دهک	متوسط دهک
برنج خارجی	۱۵۸۴	۱۳۲۹	۱۴۵۱
گوشت گوساله	۱۹۳	۱۳۱	۱۵۵
گوشت گوسفند	۳۳۰	۱۴۹	۲۲۴
مرغ ماشینی	۱۵۵۵	۱۱۶۳	۱۵۹۱
روغن نباتی	۱۱۵۴	۹۷۱	۱۰۸۴
قند و شکر	۱۰۰۶	۷۴۹	۹۶۷
متوسط	۱۰۸۶	۷۹۰	۶۸۶

مأخذ: طرح هزینه درآمد خانوار مرکز آمار ایران.

تأیید، به تهیه میاحتاج خود شامل نان و غلات، میوه و سبزیجات، گوشت، ماهی، مرغ و لبنیات اقدام کنند. ارزیابی ها، از موفقیت این طرح خبر داده اند. یکی از علل موفقیت SNAP، اتکای آن به بخش خصوصی برای فراهم کردن دسترسی کارآمد به مواد غذایی از طریق فروشگاه های مواد غذایی و دیگر خرده فروشی ها است. همچنین محدودیت های مواد غذایی در این برنامه بسیار کم است و دارندگان این کارت ها می توانند بر اساس قیمت ها، نیازهای تغذیه ای، سلیقه و ترجیحات خود به تهیه اقلام مورد نیاز اقدام کنند. در کنار این موارد، مجازات های جدی برای جلوگیری از تقلب و فساد نیز گنجانده شده است.

آیا راه دیگری برای حمایت از فقرا باقی مانده است؟

در شرایطی که منابع ارزی حاصل از صادرات کشور کاهش جدی پیدا کرده، عملاً استفاده از این منابع برای طرح های حمایتی با مانع جدی مواجه شده است. گزارش اخیر (شماره ۱۷۱۷۶) مرکز پژوهش های مجلس نشان می دهد در شش ماه اول امسال حدود ۴۱ میلیارد دلار کالا با ارز ارزان وارد کشور شده، در حالی که درآمد ارزی دولت از محل صادرات نفت تنها ۷۰۰ میلیون دلار بوده و لذا به نظر می رسد حدود ۳۷ میلیارد دلار ارز از محل ذخایر بانک مرکزی تامین شده است. اقدامی که نهایتاً می تواند به رشد تورم بینجامد.

بنابر این تنها راه باقی مانده، جداسدن از اتکا به درآمدهای ارزی نفتی و تعریف حمایت های کالایی و نه نقدی، برای امنیت غذایی اقشار محروم است. موضوعی که به تازگی در مرکز پژوهش های مجلس در قالب راهکارهای غیر تورمی و ناظر بر مالیات و عوارض طبقات پر مصرف و پر درآمد پیشنهاد شده است. مانند دریافت درصد بسیار کمی از برخی تراکنش های بانکی (به عنوان مثال وضع مالیات پنج هزار تومانی برای تراکنش های ۱۰ میلیون تومانی)، اصلاح نرخ ارز محاسبه حقوق ورودی کالاها، افزایش یک درصدی مالیات بر ارزش افزوده با در نظر گرفتن معافیت های سبد مصرفی اقشار آسیب پذیر. موضوعاتی که به کاهش فاصله طبقاتی جامعه نیز کمک خواهد کرد.